

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/524>

Materiál v pripomienkovom konaní do 03.11.2025

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál predkladá do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvo spravodlivosti SR s cieľom transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1203 z 11. apríla 2024 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva, ktorou sa nahrádzajú smernice 2008/99/ES a 2009/123/ES

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh zákona zavádza nové skutkové podstaty trestných činov proti životnému prostrediu a zvyšuje horné hranice trestu odňatia slobody v základných skutkových podstatách. Súčasne sa pri všetkých trestných činoch proti životnému prostrediu zavádza jednotný kvalifikačný znak, ktorým je rozsah činu. Medzi ďalšie významné zmeny Trestného zákona patrí zavedenie nového alternatívneho trestu (trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku), ktorý bude možné uložiť fyzickej osobe, ktorá spáchala trestný čin proti životnému prostrediu.

Postoj RÚZ k materiálu

Dôvodom vypracovania návrhu zákona je umožniť, aby činnosť technickej služby technickej kontroly, technickej služby emisnej kontroly, technickej služby kontroly originality a technickej služby montáže plynových zariadení mohla vykonávať právnická osoba zriadená Ministerstvom dopravy Slovenskej republiky. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu zákona ako celku

V návrhu zákona navrhujeme v každom článku, v ktorom sa nachádza slovné spojenie: „v malom rozsahu“ nahradiť slovným spojením „vo veľkom rozsahu“.

Odôvodnenie:

Podľa článku 3 ods. 2 smernice (EÚ) 2024/1203 trestné činy zahŕňajú len konania, ktoré spôsobia alebo pravdepodobne spôsobia podstatnú škodu. Návrh zákona opomína definíciu „podstatnej škody“ (substantial damage) pričom uvedená definícia nie je ani súčasťou aktuálne platného a účinného zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“).

Smernica (EÚ) 2024/1203 používa pojem „substantial damage“ ako kvalitatívne kritérium závažnosti skutku, pričom bez jeho bližšieho výkladu nie je zjavné, ako budú orgány činné v trestnom konaní posudzovať hranicu medzi menej závažným a podstatným zásahom do životného prostredia.

V zmysle smernice 2024/1203 má „podstatná škoda“ predstavovať významné zhoršenie kvality zložiek životného prostredia (ovzdušia, pôdy, vody), poškodenie ekosystému, biotopu, populácie živočíchov alebo rastlín, či dlhodobú degradáciu environmentálneho stavu.

Navrhujeme, aby bol tento výklad výslovne uvedený v dôvodovej správe, aby sa zabránilo rozdielnej aplikačnej praxi a neprimeranému rozširovaniu trestnej zodpovednosti.

Z teleologického a logického výkladu slovného spojenia „podstatná škoda“ (substantial damage), v súvislosti so základným princípom trestného práva „ultima ratio“ ako aj v nadväznosti na ciele smernice 2024/1203 je zjavné, že sa v rámci jej transpozície nemá používať slovné spojenie „malá škoda“ resp. „malý rozsah“, ale malo by sa práve

naopak pri stanovovaní skutkových podstát jednotlivých trestných činov vychádzať zo „škody veľkého rozsahu“ resp. „veľkého rozsahu“. Použitie pojmu „v malom rozsahu“ ide preto nad rámec smernice 2024/1203 a rozširuje trestnosť aj na menej závažný rozsah bez podstatnej škody. Takéto rozšírenie podľa nášho názoru predstavuje gold-plating a odporuje cieľu smernice, ktorá zavádza len minimálne pravidlá pre závažné environmentálne trestné činy.

Na základe vyššie uvedeného považujeme teda za nevyhnutné aby sa návrh zákona vzťahoval len na prípady, ktoré spôsobia alebo môžu spôsobiť podstatnú škodu (škodu veľkého rozsahu) na životnom prostredí.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu zákona ako celku

V návrhu zákona navrhujeme vo všetkých ustanoveniach, v ktorých sa nachádza slovné spojenie „bol za obdobný čin v predchádzajúcich 24 mesiacoch postihnutý“ vypustiť.

Odôvodnenie:

Predkladateľ podľa nášho názoru rozširuje pôsobnosť ustanovenia aj na prípady, keď páchateľ nebol právoplatne odsúdený, ale len postihnutý v priestupkovom alebo správnom konaní. Takéto rozšírenie je neodôvodnené a nie je v súlade s požiadavkami smernice (EÚ) 2024/1203. Podľa článku 8 písm. e) smernice je príťažujúcou okolnosťou to, že „páchateľ bol v minulosti právoplatne odsúdený rozsudkom za trestné činy rovnakej povahy, ako sú tie uvedené v článku 3 alebo 4.“ Smernica teda jasne obmedzuje príťažujúce okolnosti len na prípady predchádzajúceho právoplatného odsúdenia za trestný čin, nie na akékoľvek predchádzajúce postihnutie.

Rozšírenie tejto podmienky v návrhu zákona na „postihnutie“ by znamenalo zníženie hranice trestnej závažnosti a rozšírenie trestnosti nad rámec smernice, čo nie je v súlade s princípom minimálnej harmonizácie.

3. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 3

Navrhujeme zadať pojem „škodlivý následok“.

Odôvodnenie:

Pojem sa v Trestnom zákone ako aj v návrhu zákona používa opakovane, no bez definície, čo spôsobuje výkladovú neistotu. V zmysle smernice (EÚ) 2024/1203 a dôvodovej správy má ísť o poškodenie alebo zhoršenie stavu zložiek životného prostredia (ovzdušia, vody, pôdy, biotopov, živočíchov, rastlín).

Je preto potrebné, aby bolo z textu zákona zrejmé, že ide o materiálny následok na životnom prostredí, nie o formálne porušenie predpisu bez skutočnej škody.

4. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 8

Navrhujeme zosúladiť definíciu „nakladania s odpadmi“ s platným zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a so znením článku 3 ods. 1 písm. f) smernice (EÚ) 2024/1203, a teda uviesť, že nakladaním s odpadmi sa rozumie: zber, preprava, zhodnocovanie vrátane triedenia a zneškodňovanie odpadu.

Odôvodnenie:

Návrh zákona rozširuje pojem nakladania s odpadmi o činnosti, ktoré nie sú uvedené ani v zákone o odpadoch, ani v smernici (EÚ) 2024/1203 (napr. výkup, vývoz, dovoz, ukladanie).

Takto široké vymedzenie ide podľa nášho názoru nad rámec smernice aj vnútroštátnej právnej úpravy a predstavuje neodôvodnený gold-plating.

Z uvedeného dôvodu navrhujeme definíciu zjednotiť s aktuálne účinnou legislatívou.

5. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 9

Navrhujeme, aby pojem „príslušná komodita“ nebol vymedzený uzavretým výpočtom, ale s odkazom na nariadenie (EÚ) 2023/1115 o sprístupnení určitých komodít a výrobkov spojených s odlesňovaním a degradáciou lesov na trhu Únie a o ich vývoze z Únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (ďalej len „nariadenie EUDR“).

Zoznam komodít podľa EUDR môže byť rozširovaný alebo upravovaný aktmi Európskej komisie podľa článku 34 nariadenia EUDR. Uvedenie pevného zoznamu priamo v Trestnom zákone by znamenalo právnu neflexibilitu.

Odkaz na nariadenie EUDR priamo v texte trestného zákona zabezpečí priamu väzbu na aktuálne platný zoznam komodít a predíde potrebe opakovaných novelizácií Trestného zákona pri každej zmene nariadenia EUDR.

6. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 9

V návrhu zákona sa pri vymedzení pojmu „príslušný výrobok“ odkazuje len všeobecne na „osobitný predpis“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme, aby bol tento odkaz spresnený priamym uvedením nariadenia EUDR, ktoré v článku 2 bode 2 definuje pojem „príslušný výrobok“ a v prílohe I daného nariadenia obsahuje taxatívny výpočet týchto príslušných výrobkov.

Neuvedeniu odkazu na nariadenie EUDR by v praxi mohlo viesť k tomu, že sa pojem „príslušný výrobok“ bude vykladať nejednotne alebo v rozpore so znením nariadenia EUDR, čo by narušilo právnu istotu subjektov a efektívnu transpozíciu práva EÚ.

Explicitný odkaz na nariadenie EUDR preto zabezpečí jednotný výklad, priame prepojenie na európsku legislatívu a automatickú aktualizáciu v prípade zmien nariadenia bez potreby novelizácie Trestného zákona.

7. Pripomienka k čl. I., novelizačný bod 15

Navrhované ustanovenie v §300 odsek 3 nie je jasné z dôvodu absencie definície „umožňovania trvalého alebo sezónneho bývania“. Navrhujeme zdefinovať.

Odôvodnenie:

Takáto formulácia zároveň vyvoláva riziko výkladových problémov, napríklad pri karavanoch, mobilných domoch na kolesách, maringotkách apod., či ide o vozidlá alebo obydlija umožňujúce trvalé alebo sezónne bývanie.

8. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 19

Navrhujeme zosúladiť ustanovenie § 302 návrhu zákona s článkom 3 ods. 1 písm. f) smernice (EÚ) 2024/1203, ktorá pri nakladaní s nebezpečným odpadom používa pojem „nezanedbateľné množstvo“ (non-negligible quantity).

Smernica vymedzuje trestnosť len pre prípady, ktoré sa týkajú nezanedbateľného množstva nebezpečného odpadu, čím stanovuje dolnú hranicu závažnosti skutku a vylučuje bagateľné prípady.

Návrh zákona tento pojem nahrádza formuláciou „v malom rozsahu“, ktorá naopak rozširuje trestnosť aj na menej závažné konania, vrátane nakladania s minimálnym množstvom odpadu bez reálneho rizika pre životné prostredie. Ide teda o rozšírenie nad rámec smernice (gold-plating), ktoré odporúčame odstrániť a zosúladiť terminológiu návrhu s článkom 3 ods. 1 písm. f) smernice.

9. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 19

Navrhujeme odôvodniť a prehodnotiť výšku stanovenej finančnej hranice 10 000 € v § 302 návrhu zákona, keďže tento parameter nemá oporu ani v smernici (EÚ) 2024/1203, ani v zákone o odpadoch.

Odôvodnenie:

Smernica (EÚ) 2024/1203 pracuje len s kvalitatívnymi kritériami, ako sú „podstatná škoda“ alebo „nezanedbateľné množstvo“, a nestanovuje žiadne finančné hranice.

Nie je zrejmé, na základe akých odborných alebo ekonomických podkladov bola hranica 10 000 € určená, ani prečo sa uplatňuje práve v tejto výške.

Zavedenie pevnej peňažnej hranice bez jasného odôvodnenia predstavuje podľa nášho názoru gold-plating.

10. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 22, 25, 30

Navrhujeme, aby bola hranica 7 000 € buď vypustená, alebo nahradená kvalitatívnym kritériom vychádzajúcim z rozsahu a závažnosti environmentálneho následku, prípadne aby bola v dôvodovej správe jasne zdôvodnená metodika jej určenia.

Odôvodnenie:

V návrhu zákona sa opakovane používa suma 7 000 € ako hranica pre určenie „väčšieho rozsahu“ skutku, avšak bez uvedenia metodiky, z ktorej bola táto suma odvodená.

Nie je zrejmé, či ide o prevzatie z majetkových trestných činov, ani ako táto hodnota súvisí s kritériom „podstatnej škody“ podľa článku 3 smernice (EÚ) 2024/1203.

Keďže smernica nepracuje s finančnými hranicami, zavedenie pevnej sumy bez preukázateľného vzťahu k materiálnej závažnosti skutku predstavuje gold-plating.

11. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 25

Žiadame, aby bolo v dôvodovej správe alebo v sprievodných materiáloch objasnené, podľa akých kritérií alebo metodiky sa predkladateľ rozhodol zaviesť hranicu 20 exemplárov, a aký environmentálny alebo spoločenský význam táto hranica predstavuje.

Odôvodnenie:

V návrhu zákona sa pri viacerých trestných činoch proti životnému prostrediu (napr. § 303 a nasl.) uvádza ako kvalifikačné kritérium počet 20 exemplárov živočíchov alebo rastlín.

Tento číselný limit nie je nijako kvantitatívne odôvodnený; v dôvodovej správe je iba konštatované, že sa stanovuje počet 20, bez uvedenia metodiky výpočtu alebo odborných podkladov.

Z dôvodu jasnosti, určitosti a právnej istoty žiadame, aby bolo jasne uvedené prečo sa predkladateľ rozhodol pre tento počet a nezvolil menší či väčší.

12. Zásadná pripomienka k čl. II., novelizačný bod 13

Žiadame, aby bola výška poriadkovej pokuty pre fyzické osoby primerane znížená, alebo aby bolo v dôvodovej správe jasne vysvetlené, na základe akých kritérií bola hranica 16 500 eur stanovená a prečo sa považuje za primeranú.

Odôvodnenie:

V návrhu zákona sa ustanovuje možnosť uložiť poriadkovú pokutu až do 16 500 eur, ak odsúdený nezverejní rozsudok v určenej lehote, rozsahu alebo forme.

Takto vysoká hranica sa javí ako neprimeraná najmä pre fyzické osoby, vzhľadom na jej výšku v pomere k iným poriadkovým sankciám podľa Trestného zákona a Trestného poriadku.

V súčasnosti je maximálna poriadková pokuta za porušenie procesných povinností podľa Trestného poriadku 1 650 eur pre fyzické osoby (a 16 590 eur pre právnické osoby).

Nie je zrejmé, prečo sa v tomto prípade stanovuje desaťnásobne vyššia hranica pre rovnaký typ procesnej sankcie, ktorá má mať predovšetkým disciplinárny, nie represívny charakter.

13. Zásadná pripomienka k čl. VIII., novelizačný bod 4

Žiadame, aby predkladateľ doplnil metodiku a podklady, podľa ktorých bola suma 50 000 eur stanovená ako dolná hranica, alebo aby bola táto hranica znížená či vypustená, aby sa zachoval súlad so smernicou.

Odôvodnenie:

Predkladateľ nijako neuvádza, prečo bola dolná hranica nastavená práve na 50 000 eur. V návrhu ani v dôvodovej správe chýba akékoľvek vecné odôvodnenie či prepojenie tejto sumy na ekonomické ukazovatele, výšku spôsobenej škody alebo porovnanie s ostatnými dolnými hranicami peňažných trestov, ktoré sú rádovo nižšie.

14. Zásadná pripomienka k čl. IX

Žiadame aby návrh zákona obsahoval delenu účinnosť, vo vzťahu k ustanoveniam § 306b a §306c v súvislosti s porušovaním predpisov v oblasti umiestňovania príslušných komodít a príslušných výrobkov na trh.

Odôvodnenie

V návrhu zákona sa zavádzajú trestné činy, ktoré sa priamo viažu na povinnosti vyplývajúce z nariadenia EUDR.

Európska Komisia však dňa 21. 10. 2025 zverejnila návrh na zmenu nariadenia EUDR, pokiaľ ide o určité povinnosti hospodárskych subjektov a obchodníkov [Com(2025) 652 final], v zmysle ktorého navrhuje zjednodušenie nariadenia EUDR. V rámci navrhovaného zjednodušenia sa síce nariadenie EUDR má začať uplatňovať v pôvodne stanovenom dátume, t. j. v prípade veľkých a stredných spoločností zostáva dátum 30. december 2025 ale v prípade mikro a malých podnikov sa nariadenie EUDR má uplatňovať od 30. decembra 2026. Zároveň sa v tejto súvislosti v zmysle zjednodušenia navrhuje pre veľké a stredné podniky šesťmesačné obdobie odkladu vykonávania kontrol a presadzovania, t. j. pre tieto kategórie podnikov sa povinnosti príslušných orgánov vykonávať kontroly a iné opatrenia súvisiace s presadzovaním práva majú uplatňovať od 30. 6. 2026 (v prípade mikro a malých podnikov od 30. 12. 2026). Návrh zákona však stanovuje účinnosť od 21. 5. 2026, teda v čase, keď ešte nemusí byť zabezpečené plnohodnotné vykonávanie nariadenia EUDR v praxi a zároveň sa nemajú uplatňovať kontrolné mechanizmy zo strany kontrolných orgánov.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhujeme posunúť účinnosť ustanovení § 306b a § 306c v súlade s finálne prijatým znením zmeneného nariadenia EUDR.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/524>